

Atlantpakten består och förstärkes

Atlantpaktmötet i Paris markerade de anslutna staternas vilja att upprätthålla och förstärka den stora demokratiska alliansen. Diskussionerna kring de motsättningar som framträtt särskilt i fråga om Mellanöstern utmynnade i principbeslut om närmare politiskt samarbete. Staterna skall enligt den antagna rapporten av Kanadas, Italiens och Norges utrikesministrar rådgöra med varandra på ett tidigt stadium när det gäller uppgörandet av planer på utrikespolitiska och ekonomiska områden, och tvister mellan staterna skall i första hand hänskjutas till paktorganisationen. Man diskuterade även frågan om inrättande av ett slags Natoparlament, dvs en representation för de skilda statsparlamenten, men på denna punkt framlades inte något konkret förslag. I fråga om politiken i Mellanöstern enade man sig om vissa allmänna riktlinjer, som främst gick ut på att en varaktig fred mellan Israel och arabstaterna måste komma till stånd och att Suezkanalen skulle öppnas för sjöfart från alla stater. Faran av rysk aggression betonades med ännu större skärpa än vid det senaste mötet för ett år sedan, och den ryska politiken i Ungern brännmärktes.

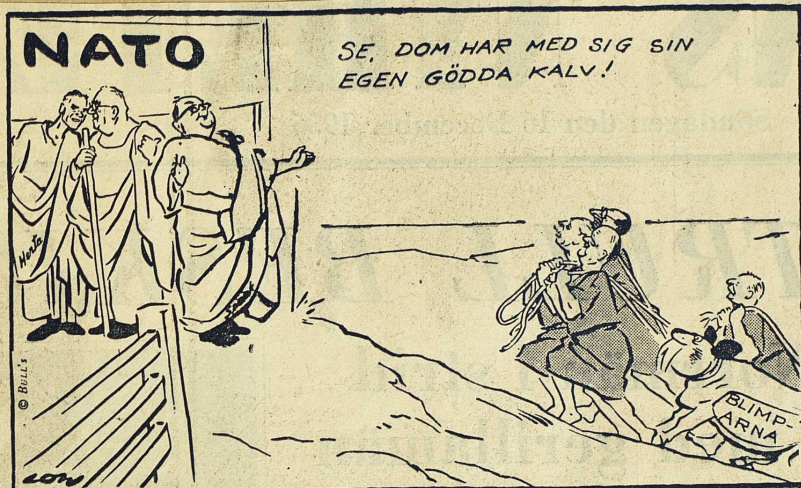
Enligt uppgifter om debatten inom rådet framkom emellertid meningsskiljaktigheter just i fråga om politiken gentemot de undertryckta folken i de ryska satellitstaterna. Å ena sidan framhölls särskilt från amerikanskt håll att man måste stödja dessa folk moraliskt; Dulles sade sig till och med tro att de inre brytningarna i kommuniststaterna skulle leda till Sovjetregimens fall och att frihetsrörelserna småningom skulle undergräva diktatorsystemet. Å andra sidan hävdade den tyske utrikesministern von Brentano att en alltför aktiv propaganda från väststaternas sida inom dessa underkuvade folk kunde leda till upprorsrörelser som Västern i själva verket inte ville aktivt understödja; han lär särskilt ha hänvisat till faran för ett uppror i Östtyskland och till omöjligheten att förhindra att vid ett sådant uppror frivilliga från Västtyskland skulle hjälpa de upproriska och därmed framkalla en tillspetsning av konflikten och kanske ett världskrig.

I dessa uttalanden belyses det ohyggliga dilemma som demokratierna står inför när det gäller frihetsrörelser i satellitstaterna. Särskilt i Amerika har man systematiskt förkunnat nödvändigheten av att genom propaganda hålla frihetskänslan vid liv i dessa stater, och den med privata amerikanska medel finansierade Radio Free Europe anses ha spelat en icke obetydlig roll i den riktningen. Men att uppmuntra en frihetsrörelse och att på detta sätt åtminstone i någon mån bereda vägen för ett uppror framstår som en falsk-

het och en gemenhet om man då upproret väl utbryter inte har någon tanke på att hjälpa de upproriska. Lika tydligt är att den fria världen inte rimligen kan ta avstånd från och undertrycka sin sympati med dessa rörelser; det skulle vara ett förräderi mot demokratin. Här liksom i så många andra frågor får man dra sig fram genom en kompromiss mellan moraliska principer och politisk lämplighet. Något äckligt verkar det dock då Dulles i diskussionen kring dessa frågor förklarade att självbehärskningen inför en provokation inte är ett tecken på feighet eller obeslutsamhet, utan på moralisk kraft — det är visserligen väl förstället att folken inte vill gå i krig för att hjälpa andra folk, men att kalla denna hållning ett bevis på självbehärskning och moralisk styrka är att driva det puritanska hyckleriet väl långt.

Atlantpakten är i första hand en försvarsallians. Dess strävan att bygga upp ett starkt gemensamt försvar för flertalet demokratiska stater i Europa och Nordamerika har utan tvivel varit framgångsrikt. Sedan 1949, då paktens tillkom, har medlemsstaternas sammanlagda försvarsutgifter ökat från omkring 19 miljarder till 56 miljarder dollar. Det är, också om man tar hänsyn till inflationen, en väldig stegring, och det är uppenbart att Västerens försvar i relation till det ryska hotet är långt effektivare nu än för några år sedan. Även om den ryska upprustningen har fortsatt, måste den ryska militärmakten ha lidit väsentligt avbräck genom att efter vad höstens händelser visar satellitstaternas arméer knappast längre är att påräkna. Västförsvaret har emellertid inte utbyggt med den snabbhet som man för några år sedan förutsatte. På den sjuttio mil långa fronten mellan Östersjön och Alperna står endast omkring femton divisioner mot de fyrtio divisioner som beräknats vara behövliga. Parismötet enades om att förstärkningar här skulle vidtas: Frankrike lovade att inom kort till Europa återföra de divisioner som skickats från den hotade gränsen i Tyskland till Algeriet, och Tyskland förklarades inom ett par år kunna insätta tolv divisioner.

Även om denna utbyggnad sker, är det dock osannolikt att man under längre tid skulle kunna hålla fronten vid ett ryskt angrepp med de i Europa tillgängliga styrkorna och vapnen. Om ett världskrig utbryter, blir det ett krig med atombomber; Amerika kan rimligen inte ge effektiv hjälp åt Västeuropa annat än genom dessa vapen. Av största betydelse är därför att rådet upptog frågan om de allierade staternas möjlighet att disponera över de amerikanska vapentillgångarna. Man synes ha varit överens

"De förlorade sönnernas återkomst"; Lows syn på Englands och Frankrikes position när Atlantpaktens mötet inleddes. Den brittiske utrikesministern medför till försoningsmåltiden ett märkligt djur, den senaste versionen av Lows berömda figur överste Blimp. Dennes roll i tecknarens galleri under de senaste årtiondena berörs i artikeln på tredje sidan; under Mellersta Östern-krisen har Blimp använts som symbol för de grupper i England som häftigt protesterade mot att aktionen mot Egypten avbröts.

om att USA skall ställa teknisk erfarenhet och expertis till de anslutna staternas förfogande, och uttalanden av den amerikanske försvarsministern tyder på att Amerika rent av

kan antas berett att förse hotade västeuropeiska stater med atomvapen. Detta är måhända det viktigaste resultatet av den senaste tidens diskussioner inom Atlantpaktens.

DÄLIG MAUROIS

André Maurois har skrivit några utmärkta biografier och, för länge sedan, ett par behagliga romaner av andra klass. Tyvärr har han återvänt till denna senare genre i sin nya bok, *Les Roses de Septembre* (Flammarion, 980 franc). En åldrande författare längtar från skrivandet till livet, passionerna. Han finner två kvinnor, som är mer än villiga att ge honom de sökta höstrosorna; med en sydamerikansk aktris uppstår en längre historia. Resultatet blir, vilket är en ovanlig dubblé, på en gång banalt och ytterligt osannolikt. Värst är den store författaren, som påstås vara kvick, djupsinnig och brusten; i läsarens ögon är och förblir han en prentiös träkmåns.

H T-n